

انجمن مارکس-حکمت لندن

انقلاب ۵۷ ایران

یک بررسی تحلیلی

انجمن مارکس – حکمت لندن

سخنرانی سوم

۲۹ اکتبر ۲۰۱۱

کورس مدرسی

انجمن مارکس-حکمت لندن

آنچه که گفته شد

1. روش برخورد: طبقات، جنبش ها، احزاب سیاسی، شخصیت ها
2. دگرگونی اقتصادی ایران بین دو انقلاب
3. دگرگونی سیاسی و اجتماعی ایران – بین دو انقلاب
4. **آنچه در این جلسه بحث خواهد شد:**

1. نکاتی تکمیلی در مورد جنبش های موجود و بعضی نکاتی که در جلسه قبل یا بحث نشدند یا به اندازه کافی توضیح داده نشدند.
2. از شروع انقلاب تا قیام بهمن ۵۷
3. قیام بهمن
4. یک ارزیابی لنینی از قیام

انجمن مارکس-حکمت لندن

جلسه آینده: جلسه آخر

1. از قیام تا خاتمه یا تا شکست انقلاب
2. خاتمه یا شکست انقلاب؟
3. چه چیز شکست خورد و چه چیز شکست نخورد؟
4. مجادلات و پروپاگاندای مارکسیستی.

نکاتی تکمیلی

انجمن مارکس-حکمت لندن

1. چند تصحیح
2. چرا جریان های چریکی، لیبرال ها و سیاسی کار های چپ آلترناتیو نبودند؟
3. آیا مارکسیست یا سوسیالیستی در جامعه نبود؟
4. مشخصات جنبش های مطرح و قابل انتخاب
  - a. نام
  - b. پرچم
  - c. تداعی شدن با یک آرمان
  - d. "خود آگاهی" : دانستن تفاوت ها و آگاهی نسبت به صف مقابل
  - e. پیوند خوردن به یک مبارزه معین
  - f. پیوند خوردن به مجموعه ای از رویدادهای تاریخی – اجتماعی
  - g. شبکه اجتماعی
  - h. شبکه سازمانی
5. طبقه کارگر و جنبش های اجتماعی موجود

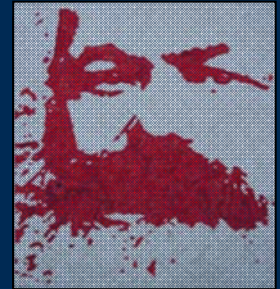

انجمن مارکس-حکمت لندن

از شروع انقلاب تا قیام بهمن ۵۷

کرونولوژی منتخب رویدادها تا قیام بهمن ۵۷ به همراه

بعضی توضیحات

انجمن مارکس-حکمت لندن

پیش درآمد ها

۱۳۵۳

۱۱ اسفند تمام احزاب سیاسی منحل میشوند و حزب رستاخیز اعلام میشود
زندانیان "ملی کش" یا "فرجی"

۱۳۵۵

بحران اقتصادی شروع میشود
دی ماه - جیمی کارتر رئیس جمهور آمریکا میشود
فشار بحران و باز شدن فضا برای اعتراضات
انزوای دولت حاکم: فقدان پایه سیاسی دولت برای مهار اعتراضات
فشار آمریکا حول حقوق بشر
زیر فشار کارگران نفت اجازه فعالیت سندیکای کارگران نفت داده میشود

۱۳۵۶

باز شدن فضای سیاسی – شکل گیری اعتراضات

انجمن مارکس-حکمت لندن

فروردین

آزادی تعدادی از زندانیان سیاسی (گروه سپاس و بعداً تعداد دیگری از زندانیان از جمله فعالین کارگری)

اردیبهشت

نامه سر گشاده نویسندگان به شاه

خرداد

شروع اعتراضات حاشیه نشینان در تهران – تا مرداد ادامه دارد

دی

۱۷ دی مقاله در مورد خمینی در روزنامه اطلاعات

۱۹ دی سرکوب تظاهرات طلاب حوزه علمیه قم – علیه مقاله در مورد خمینی

بهمن

۲۹ بهمن تظاهرات توده ای و شورش در تبریز (چله کشته شدگان در قم)

اسفند

گسترش تظاهرات ها به سایر شهر ها – هفته و چله ها

جنبش ها و احزاب سیاسی در صحنه

انجمن مارکس-حکمت لندن

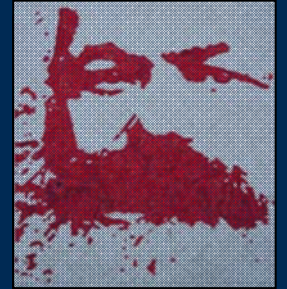
۱۳۵۷ : بحران انقلابی و انقلاب

1. فروردین

1. کودتای حزب دمکراتیک خلق افغانستان – محمد ترکی، ببرک کارمل و حفیض الله امین – اصلاحات ارضی، حقوق زنان و غیره، تغییر افغانستان به منطقه نفوذ شوروی – عکس العمل آمریکا و انگلیس: تز کمر بند سبز
2. نگاه مثبت به آلترناتیو اسلامی در مقابل آلترناتیو ناسیونال فرمیسم طرفدار شرق، سیاست تبلیغی آمریکا و بویژه انگلیس

۱۳۵۷ : بحران انقلابی و انقلاب

انجمن مارکس-حکمت لندن

خرداد

- ۱۶ خرداد – نصیری رئیس ساواک برکنار میشود
- تشکیل کمیته مخفی اعتصاب در پالایشگاه تهران - تعدادی از رهبران کارگری

مرداد

- ۱۵ مرداد شاه قول انتخابات آزاد را میدهد
- ۲۵ مرداد جمشید آموزگار در چند شهر اعلام حکومت نظامی میکند
- ۲۸ مرداد آتش سوزی سیمان رفس آبادان

تیرماه

- ۱۷ تیر ماه ۵۷ سندیکای کارگران نفت پالایشگاه تهران نامه ای به دولت مینویسند که ما مشکل مسکن داریم، دو ماه وقت دادند که مشکل حل شود. در غیر این صورت در مقابل پالایشگاه چادر میزنیم. این نامه به شکل اطلاعیه هم منتشر شد ۳۷ خواسته اقتصادی اعلام کردند.

۱۳۵۷ : بحران انقلابی و انقلاب شهریور ماه تعیین تکلیف جنبش ها

انجمن مارکس-حکمت لندن

1. شهریور :

1. دو حرکت موازی یکی با هویت روشن دیگری غریزی : بورژوازی و طبقه کارگر
  2. مکانیسم ها و ابزار های دو جنبش اسلامی و کارگری
  3. دست بالا پیدا کردن ائتلاف اسلامی
1. انقلاب و جنبش سرنگونی : وقتی که انقلاب در جنبش سرنگونی حل میشود: مرگ بر شاه
  2. سیاست ائتلاف اسلامی در قبال سرنگونی دولت - ضد انقلاب شکل میگیرد - زیر فشار انقلابی گری پایه خود است.
  3. کمونیست ها چه میکردند؟
  4. طبقه کارگر کجا ایستاده بود؟
  5. حزب توده و جنبش ناسیونال رفرمیست پرو شرق - محلل دست بالا پیدا کردن اسلامی ها
  6. سیاست غرب در قبال شکل گیری انقلاب در ایران:
    1. آلترناتیو اول: رژیم شاه
    2. آلترناتیو دوم : حرکت اسلامی

۱۳۵۷ : بحران انقلابی و انقلاب - ادامه

انجمن مارکس-حکمت لندن

۵ شهریور ۵۷

- اولین موج اعتصابات صنعتی - قانون کار مورد تجدید نظر قرار میگیرد، مزایا، مرخصی سالانه و بازنشستگی با حقوق کامل مورد تصویب قرار میگیرد .
- کابینه آموزگار برکنار میشود و شریف امامی نخست وزیر تظاهرات ها موردی و پراکنده در تهران ادامه دارد

۱۳ شهریور: تظاهرات تظاهرات بزرگ به مناسبت عید فطر در تهران

۱۶ شهریور: اعلام حکومت نظامی

۱۷ شهریور

- حدود ۲۰۰ نفر از کارگران با (خانواده هایشان) در مقابل پالایشگاه چادر زدند.
- به گلوله بستن تظاهرات در میدان ژاله

۱۹ شهریور:

- دولت تحسن کارگران نفت را به هم میزند
- شروع به اعتصاب کارگران پالایشگاه نفت تهران
- ۲۰ شهریور: قانون انضباطی کارگران به تصویب میرسد

انجمن مارکس-حکمت لندن

۱۳۵۷ : بحران انقلابی و انقلاب - ادامه

1. مهر

1. گسترش تظاهرات ها به سایر شهر ها
2. کارگران نفت با شعار "نفتو کی برد پهلوی، گاز و کی برد شوروی، پولشو کی خورد پهلوی، مرگ بر حکومت پهلوی" برای اولین بار در پالایشگاه تهران تظاهرات کردند و کارمندان را به پیوستن به اعتصاب دعوت کردند که با ابتکار تعدادی از کارگران قدیمی که کارمند شده بودند، کارمندان به اعتصاب پیوستند. از اینجا چند نفر از نمایندگان کارمندان هم به کمیته اعتصاب پیوستند. **این اولین بار بود که شعار یک تظاهرات در ایران مرگ بر شاه و مرگ بر حکومت پهلوی داده شد.**
3. در تظاهرات کارگران نفت در مقابل شرکت نفت در اثر تیر اندازی سربازان چند نفر کشته و زخمی میشوند.
4. **در مورد کارگران نفت و تحرک آنها**
  1. تهران و بخش های دیگر کارگران نفت، کارگرانی که تحت تاثیر جریانات مذهبی بودند کم نبودند.
  2. اما در خوزستان کارگران به رنگ مذهبی اعتراضات اعتماد نداشتند و دیر به اعتصاب پیوستند.
  3. فضای کارگری در آبادان غیر مذهبی بود
  4. عدم ارتباط با بقیه طبقه کارگر - فقدان یک خود آگاهی و پرچم روشن
  5. حل هویت سیاسی خود در جنبش سرنگونی رژیم
5. اعتصاب کارگران پالایشگاه آبادان شروع شد که بعد از ۱۵ روز ارتش پالایشگاه را اشغال کرد. که کارگران را به سر کار برگرداند.

انجمن مارکس-حکمت لندن

۱۳۵۷ : بحران انقلابی و انقلاب – ادامه

کارگران نفت زیر فشار

1. دولت حساب بانکی سندیکا را بست.
2. کارگران بعد از مدتی از اعتصاب زیر فشار مالی رفتند و به صندوق سندیکا هم دسترسی نداشتند. زمزمه برگشتن سر کار شروع شد.
3. در وحله اول برای کمک به دانشگاه مراجعه کردند پول زیادی که بتواند مساله را حل کند جمع نشد، ۲ میلیون و نیم تومان جمع شد که به هیچ جا نمیرسید. پول یک روز هم نمیشد.
4. سراغ طالقانی میروند. او مسئول کمیته بازار را به آنها معرفی میکند. از این مقطع پول مورد نیاز کارگران نفت تامین میشود.
5. در مقابل یک نفر از جریان اسلامی را به کمیته مخفی اضافه کردند (حاجی عراقی). و اسلامی ها اجازه یافتند که آژیتاتور ها و مروجین شان در نفت کار کنند – مثل آژیتاتور ها و مروجین کارگری
6. از این به بعد نفت استقلال عمل خود را از دست داد و به تدریج پای دیگران هم به کمیته مخفی باز شد (بازرگان، رفسنجانی، صباغیان و غیره)
7. جمع آوری کمک از جامعه و از مردم به حاشیه رانده میشود.

خرده بورژوازی و مساله اعتصاب کارگری

انجمن مارکس-حکمت لندن

۱۳۵۷ : بحران انقلابی و انقلاب - ادامه

1. ۱۳ مهر خمینی به پاریس می‌رود - غرب رسماً آلترناتیو اسلامی را برای روز مبادا زیر سایه حمایت دوافکتو می‌گیرد.
2. ۱۹ مهر اعتصاب روزنامه‌ها شروع می‌شود
3. ۲۹ مهر اعتصاب نفت به بخش‌های دیگر نفت تسری می‌آید

آبان

1. ۱۴ آبان ۵۷ کارگران خوزستان با سازماندهی جدید اعتصاب را دوباره از سر گرفتند.
2. اعتصاب بخش صادرات نفت شروع شد با شعار: **از بهر مَلک و ملت ما شیر نفتو بستیم انقلاب هستیم** تا مرگ شاه خائن در
3. کارگر نفت ما رهبر سر سخت ما
4. اهمیت پیوستن خوزستان به اعتصاب
5. **بعد جدید در مبارزه - رابطه اعتراضات خیابانی و اعتصابات کارگری. کدام عمر رژیم شاه را تمام شده اعلام کرد؟**
6. کمیته سراسری اعتصاب در نفت تشکیل شد
7. کمک‌های مالی به خوزستان فرستاده شد با کمک بازار و سرمایه دارانی که پشت حرکت اسلامی بودند مشکل مالی به کلی بر طرف شد.
8. در نتیجه کمک بازار دیگر جمع‌آوری کمک مالی توسط کارگران و فعالین کنار رفت.
9. یدالله خسرو شاهی: میشد پول لازم را از کمک مردم تامین کرد
10. شاه در یک پیام می‌گوید صدای انقلاب مردم را شنیده است
11. ۱۵ آبان - آخرین تلاش شاه: ارتشبد از هاری را نخست وزیر میکند

انجمن مارکس-حکمت لندن

۱۳۵۷ : بحران انقلابی و انقلاب - ادامه

۱. آذر

1. ۱۸ و ۱۹ آذر - تاسوعا و عاشورا- تظاهرات میلیونی در شهرهای **توافق اسلامی** ها با **دولت**
2. دست بالا پیدا کردن ضد انقلاب - شروع پروسه مذاکره برای کنار گذاشتن شاه با دولت و با غرب
3. سربازان شروع به ترک ارتش و پیوستن به تظاهرات ها میکنند

2. دی

1. ۱۰ دی ماه کابینه از هاری سقوط میکند و شاهپور بختیار نخست وزیر میشود.
2. ۱۱ تا ۱۷ دی ۵۷ - کنفرانس گوادلوپ - هم خط شدن کل غرب : **کمر بند سبز**
3. اعتصاب عمومی شروع میشود و کل جامعه فلج میشود
4. ۲۵ دی ماه شاه ایران را ترک میکند
5. ۳۰ دی ماه کمیته هماهنگی اعتصابات تشکیل میشود (اعضای آن بازرگان، سحابی، معین فر، باهنر و رفسنجانی)

انجمن مارکس-حکمت لندن

۱۳۵۷ : بحران انقلابی و انقلاب - ادامه

1. بهمن

1. ۱ بهمن بازرگانان از کارگران نفت و بنادر میخواستند که به سر کار برگردند و تولید و خدمات را از سر بگیرند
  2. شورا های کارگری شروع به شکل گیری میکنند: در اساس برای اعمال کنترل کارگری
  3. ۱۰ بهمن بر اساس توصیه "کمیته هماهنگی اعتصابات" ۱۱۸ واحد تولیدی به سر کار بر میگردند
  4. ۱۲ بهمن خمینی به ایران بر میگردد
2. ۱۶ بهمن خمینی بازرگانان را به نخست وزیری دولت موقت انتخاب میکند
  3. تصویر عمومی جریان اسلامی از آینده، جمهوری اسلامی و غیره

انجمن مارکس-حکمت لندن

قیام بهمن ۲۰ تا ۲۲ بهمن ۵۷

قیام بهمن ۲۰ تا ۲۲ بهمن ۵۷

انجمن مارکس-حکمت لندن

1. ۲۰ بهمن گارد شاهنشاهی به همافران پادگان فرح آباد حمله میکند
2. اولین عکس العمل ها
  1. مردم در خیابان
  2. ضد انقلاب اسلامی
  3. اعتراضات کارگری
  4. درگیری در میدان شهناز (فوزیه)(امام حسین)
  5. ۲۱ بهمن روز قیام
  6. قیام چگونه رخ داد؟
3. ۲۲ بهمن سلطنت پهلوی و دولت بختیار سقوط میکنند
4. اولین عکس العمل رهبران جریان اسلامی به قیام – سخنرانی رفسنجانی
5. ۲۴ بهمن خمینی دستور میدهد که همه به سر کار برگردند

انجمن مارکس-حکمت لندن

شنبه، روزبازگشت به کار است

امام پایان کلیه اعتصابها را اعلام کرد

بیتخواه و
جعفریان
دستگیر
شدند

چهارشنبه ۲۵ بهمن ۱۳۶۲ - ۱۱ اسفند ۱۳۶۱ - شماره ۱۳۳۳
کیمیا
شماره ۱۳۳۳ - ۱۳۳۳

انجمن و وزیر درنگر کابینه
موقت انقلاب در کیهان امروز

گفت و گو با وزیرای دولت انقلابی

معاون نخستوزیر
دادگاههای انقلابی
مستولان دولتهای
گذشته را محاکمه
میکنند

بزرگوار
چونکات برنامه دولت را پس از
تشکیل هیات دولت به اطلاع
خبر رسانیم
وزیر کشور
دولت موقت هر چه زودتر امور
را به دولت دائمی میسپارد

مسلسل
و پیروزی
سرو خلق

فرود کوربه لاهیج مورخ و مبارک و گوید
بودند. هدفی نداشتن من سرود لاهیج، صدا
شود و خلق و سانس طوفانی از سر سپید
و شادمانی بر روی زمین از شادمانی انسان
و استقامت سپید انسان استوار در سر مبارک
زندگی آن در از فاجعه و جان، کلاه وین از
نورانی سرنگانی ۲۵ سر ماه ۲۶ - آغاز شده
خبر ایام از این کودتا باطل شده بود که

افراد
مسلح
سفارت
امریکا
را تصرف
کردند

نظر چریکهای فدائی
خلق درباره وظایف
دولت موقت

نکر کان گشت بی ضد و نیاز آفریند

انجمن مارکس-حکمت لندن

یک ارزیابی از قیام